

Η ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1925-1928). Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ

Αντισυνταγματάρχης (ΠΒ) Γεώργιος Σκαλτσογιάννης
Ιστορικός

Πολιτικές και στρατιωτικές εξελίξεις

Θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι η Μικρασιατική Καταστροφή αποτέλεσε ίσως την κρίσιμότερη τομή στη νεότερη ελληνική ιστορία. Ουσιαστικά τερμάτισε μια περίοδο με συνεχείς επεκτάσεις των ορίων της Ελλάδας και άνοιξε την περίοδο της εθνικής ομοιογένειας, γεγονός που οδήγησε σταθερά προς την εσωτερική ανασυγκρότηση και ανάπτυξη. Κομβικό σημείο αυτού του νέου εθνικού μορφώματος για τη διαμόρφωση της εκπαίδευσης των αξιωματικών του ελληνικού στρατού θα μπορούσε να οριστεί η ίδρυση της Ανωτέρας Σχολής Πολέμου, το έτος 1925, που αποτέλεσε ένα από τα πρώτα μελήματα της ηγεσίας του στρατού, μετά την αναδιοργάνωσή του από τη Μικρασιατική Εκστρατεία. Την οργάνωση ανέλαβε η Γαλλική Στρατιωτική Αποστολή κάτω από την επίβλεψη του Στρατηγού Girard¹ (εικ. 1), ως αρχηγού της αποστολής, ο οποίος φέρεται και ως ο πρώτος διοικητής της Σχολής, αν και ουσιαστικά τα καθήκοντα του πρώτου διοικητού ασκούσε το μέλος της Γαλλικής Στρατιωτικής Αποστολής Ταγματάρχης Πυροβολικού Rene Henri Olry.

Είναι ουσιαστικά η περίοδος που, κυρίως, χαρακτηρίζεται από την εγκατάλειψη της Μεγάλης Ιδέας και την αλλαγή της στάσης της Ελλάδας έναντι της Τουρκίας. Στη διχοτόμο, μάλιστα, αυτής της μεσοπολεμικής περιόδου, στα 1930, ο Βενιζέλος, αντιμετωπίζοντας με ρεαλισμό τη νέα πραγματικότητα, έχει το θάρρος ν' αφηγήσει τις πικρές αναμνήσεις του παρελθόντος και να κλείσει με την Τουρκία σύμφωνο φιλίας. Το μόνο επιθυμητό δόγμα των ελληνικών κυβερνήσεων είναι σαφώς το αμυντικό. Η

¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει πληθώρα αναφορών του ονόματος του Στρατηγού Girard τόσο στη βιβλιογραφία της εποχής όσο και σε μεγάλο αριθμό εγγράφων του αρχαιακού υλικού. Ενδεικτικά παραθέτω δύο αναφορές από τα μεγαλύτερα λεξικά της εποχής: α) «Ζιράρ. Αντιστράτηγος του γαλλικού στρατού, έλαβε μέρος εις τον παγκόσμιον πόλεμον ως διοικητής Μεραρχίας και εΐτα ως διοικητής Σώματος Στρατού. Διετέλεσεν αρχηγός της εν Ελλάδι μετακληθείσης γαλλικής στρατιωτικής αποστολής, τον Μάιον του 1925. Παρέμεινε μέχρι της 21ης Απριλίου 1928, οπότε απήλθεν εις Γαλλίαν, αντικατασταθείς υπό του Υποστρατήγου Μπραγιών.», β) «Ζιράρ Νικόλαος Γεώργιος. Γάλλος στρατιωτικός, γεννηθείς το 1868. Μετέσχε των εν Βορείω Αφρική επιχειρήσεων των ετών 1898 – 1903, του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, κατά τον οποίον ετραυματίσθη δις, το δε 1924 προήχθη εις αντιστράτηγον. Από το 1925 έως το 1928 υπήρξεν αρχηγός της εν Ελλάδι στρατιωτικής οργανωτικής αποστολής».

προσοχή τους, κυρίως, στρέφεται προς τα βόρεια σύνορα, ενώ ακολουθούν το παράδειγμα της Γαλλίας και της Αγγλίας, που επιζητούσαν την ενίσχυση των διεθνών οργανισμών και τη διατήρηση του status quo. Μέσα σε ένα τέτοιο γενικότερο κλίμα, τα εγκαίνια της «Ακαδημίας Πολέμου», όπως αρχικά αποκαλούνταν η Σχολή, πραγματοποιήθηκαν στις 3 Απριλίου 1925. Επιγραμματικά στο άρθρο 2 του ιδρυτικού Νομοθετικού Διατάγματος, το οποίο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως την 11η Σεπτεμβρίου 1925, αναφερόταν: «Συνιστάται εν Αθήναις Σχολείον Πολέμου, σκοπούν να παράσχη εις τους Αξιωματικούς ανωτέραν τακτικήν και επιτελικήν μόρφωσιν, υπαγόμενον εις το Γενικόν Επιτελείον Στρατού».

Τα εσωτερικά όμως προβλήματα της Ελλάδας, που η παρουσία των προσφύγων δημιουργούσε στη χώρα, και η προσπάθεια εξοικονόμησης πόρων για την αποκατάστασή τους επέβαλαν μείωση των στρατιωτικών δαπανών, που αδυνάτιζε τη θέση της Ελλάδας έναντι μεγεθυμένων γειτόνων, όπως η Γιουγκοσλαβία, και αναθεωρητικών, όπως η Βουλγαρία. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Girard, κατά το λόγο που εκφώνησε την 8η Ιουλίου 1925 στη Σχολή Πολέμου, τόνισε: «Σημαντικό στοιχείο για την εξυπηρέτηση της Ελλάδας τώρα αποτελούν οι πρόσφυγες. Αρχικά δύσκολα, αλλά σε λίγο 1.500.000 Έλληνες θα συμβάλουν στην καλλιέργεια της γης, στην εργασία των εργοστασίων και γενικότερα στην ανάπτυξη της χώρας».

Τα οικονομικά του Υπουργείου Στρατιωτικών

Στις 14 Δεκεμβρίου του έτους 1932² το Ανώτατο Στρατιωτικό Συμβούλιο συνήλθε, μετά από προφορική εντολή του υπουργού Στρατιωτικών Γ. Κονδύλη, με σκοπό την έγγραφη διατύπωση των απόψεών του για τη γενική κατάσταση της άμυνας της χώρας³. Παρά όμως την απόλυτα δικαιολογημένη διαπίστωση του Συμβουλίου ότι «[...] η κατάσταση της αμύνης της Χώρας είναι αυτόχρονα τραγική [...]», κανένα αποφασιστικό μέτρο δε φάνηκε να λαμβάνεται πριν του έτους 1935, όταν με αφορμή το ευρύτερο διεθνές πολιτικοστρατιωτικό γίνεσθαι διατέθηκε το ποσό των 3 δις δραχμών, κατανεμητέο σε δύο οικονομικά έτη, για τον αμυντικό εξοπλισμό της χώρας. Χαρακτηριστικός είναι ο παρακάτω πίνακας από το πρακτικό του Συμβουλίου, ο οποίος παρουσιάζει τη φθίνουσα πορεία του προϋπολογισμού του Υπουργείου Στρατιωτικών κατά τη δεκαετία 1923-1932. Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά την άφιξη της Γαλλικής Αποστολής το 1925 στην Ελλάδα, το ποσοστό επί του συνολικού εθνικού Π/Υ έφθανε το 26%, ενώ κατά την αποχώρησή της μειώθηκε πάνω από 50% φτάνοντας στο 12% κατά τα έτη 1928-

² Αρχείο ΓΕΣ/ΔΙΣ, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος-Μεσοπόλεμος, Φ.796/Ζ/34, Πρακτικό υπ' αριθ. 122 του Ανώτατου Στρατιωτικού Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 1932.

³ Αν και το συμβούλιο αναφέρεται στο έτος 1932, η εικόνα αντανακλάται αναλογικά και στην περίοδο 1925-1928.

1929. Παρ' όλα αυτά, δε θα ήταν ορθό να υποστηρίξαμε ότι η εκπαίδευση των στελεχών δεν προωθήθηκε. Άλλωστε και σύμφωνα με το ίδιο πρακτικό του Ανωτάτου Στρατιωτικού Συμβουλίου, ένας από τους τέσσερις παράγοντες που εξασφαλίζουν την αμυντική δυνατότητα ενός στρατού είναι η «[...] διά της από καιρού της ειρήνης εκπαιδεύσεως των στελεχών [...]».

Το ίδιο παρατήρησε και ο ίδιος ο Girard στους σπουδαστές της Σχολής Πολέμου την 8η Ιουλίου 1925 λέγοντας: «Και λάβετε τα στρατιωτικά ατυχήματα του χθες σαν μάθημα για το αύριο. Οι ισχυροί χαρακτήρες σφυρηλατούνται από τις ατυχίες. Κύριοι, εργαστείτε σκληρά για να προστατέψετε από τους πιθανούς εχθρούς σας την Ακρόπολη. Οι κλάδοι ελιάς της Αθηνάς θα έρθουν σε λίγο να στεφανώσουν τα νικηφόρα μέτωπά σας. Όπως λέγει ο Πλούταρχος σε ένα πλοίο οι ναύτες οι τοποθετημένοι εις την πλώρη βλέπουν καλύτερα [...] Εν τούτοις στον πλοηγό στρέφουν συχνά τα βλέμματα για να εκτελέσουν ότι αυτός τους διατάσσει. Κύριοι, γίνεται οι καλοί πλοηγοί του ελληνικού στρατού. Αυτός με όλη τη χώρα έχει προς εσάς στραμμένα τα βλέμματα».

Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι η αξιοποίηση του έμψυχου υλικού, αν και υπέστη το μερικό αντίκτυπο του γενικότερου πνεύματος οικονομίας, προωθήθηκε ικανοποιητικά.

ΕΤΟΣ Π/Υ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ Π/Υ
1923 – 1924	26%
1924 – 1925	23%
1925 – 1926	26%
1926 – 1927	25%
1927 – 1928	17%
1928 – 1929	12%
1929 – 1930	15%
1930 – 1931	12%
1931 – 1932	10%

Ικανοποιητικά,

κρίνεται αν συνεξετασθεί και το γεγονός ότι κατά την περίοδο από τη συνθήκη της Λωζάννης μέχρι και τις παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, δηλαδή από το 1923 μέχρι το 1935, μόνο κατά το έτος 1926 επί κυβερνήσεως Πάγκαλου παρατηρήθηκε κάποια σχετική προσπάθεια για την προμήθεια πολεμικού υλικού και την ανασυγκρότηση των ενόπλων δυνάμεων.

Συμπερασματικά εκτιμάται ότι η Γαλλική Αποστολή, παρά το γενικότερο κλίμα αδιαφορίας που επικρατούσε σε όλη σχεδόν τη δεκαετία, πραγματοποιήθηκε φυσικά,

υπό καλύτερες συνθήκες, έστω και για λίγο, και αποτέλεσε φορέα προώθησης της γενικότερης γαλλικής επιρροής στο χώρο του στρατού.

Η Σχολή Πολέμου ως πυρήνας της γαλλικής επιρροής

Την επόμενη ημέρα των εγκαινίων άρχισε η φοίτηση της 1ης εκπαιδευτικής σειράς (εικ. 2) διάρκειας δεκαέξι μηνών. Σε αυτήν κλήθηκαν να φοιτήσουν τριάντα επτά αξιωματικοί, βαθμού αντισυνταγματάρχου, ταγματάρχου και λοχαγού, όλων των Όπλων, μετά από σχετική πρόταση των μονάδων τους. Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και κατά τη 2η εκπαιδευτική σειρά (εικ. 3), με πενήντα αξιωματικούς Όπλων και δύο Υπηρεσιών, για χρονική διάρκεια όμως είκοσι δύο μηνών, διάρκεια η οποία παρέμεινε αμετάβλητη για όλες τις εκπαιδευτικές σειρές μέχρι το 1940. Από τον Οκτώβριο του 1925 και μέχρι το 1940 η εισαγωγή στη Σχολή γινόταν μετά από εξετάσεις για τους αξιωματικούς βαθμού λοχαγού και ταγματάρχου, ενώ μετά από ειδική πρόταση για τους αντισυνταγματάρχες.

Ειδικότερα, η διαταγή προκηρύξεως των εισιτηρίων εξετάσεων του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ) κατά το έτος 1926 ανέφερε: «Ο διαγωνισμός έχει σκοπόν να καθορίση, όχι μόνον εάν ο υποψήφιος έχη την αναγκαίαν μόρφωσιν και αρκετάς γνώσεις, αλλά και εάν ούτος έχη ανεπτυγμένον αναλυτικόν νούν και διάνοιαν, ίνα δυνηθή να παρακολουθήση μετ' επιτυχίας τα μαθήματα της εκπαιδεύσεως εν τη Σχολή Πολέμου. Δια τούτο τα θέματα των διαφόρων αντικειμένων θα είναι τοιαύτης φύσεως, ώστε η επίλυσις τούτων να απαιτή ουχί τόσον μνήμην, όσον αντίληψιν και κρίσιν». Συγκεκριμένα, στις εισιτήριες εξετάσεις μετείχαν αξιωματικοί όλων των Όπλων και Υπηρεσιών και τα εξεταζόμενα μαθήματα ήταν η επίλυση ενός τακτικού θέματος, έκθεση ιδεών, στρατιωτική ιστορία, στρατιωτική γεωγραφία, προφορική εξέταση στους κανονισμούς, έγγραφη και προφορική εξέταση στη γαλλική γλώσσα και πρακτική εξέταση στην ιπασία. Η έκθεση αφορούσε στη διαπραγμάτευση ενός θέματος γενικής μορφώσεως, πολιτικής ιστορίας και δημοσίου διεθνούς δικαίου, όπως επίσης και θεμάτων πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, και ιστορικών των χωρών της Βαλκανικής. Αντίστοιχα, στη στρατιωτική ιστορία εξετάζονταν ο γαλλογερμανικός πόλεμος του 1870 και ο πόλεμος της Μαντζουρίας του 1905, ενώ στη στρατιωτική γεωγραφία εξετάζονταν οι γεωγραφικές περιοχές της Βαλκανικής. Τέλος, η γνώση της γαλλικής γλώσσας ήταν αρχικά απαραίτητη, αν ληφθεί υπόψη ότι τόσο η διοίκηση όσο και το εκπαιδευτικό προσωπικό ήταν Γάλλοι αξιωματικοί και η διδασκαλία γινόταν στη γαλλική γλώσσα⁴.

⁴ Στην εικόνα 4 φαίνεται χαρακτηριστικά ότι η γαλλική γλώσσα συνεχίζει και κατά το έτος 1933 να αποτελεί υποχρεωτικό μάθημα για εξέταση, αν και με το μικρότερο συντελεστή, παρ' όλο που τόσο η Διοίκηση όσο και το εκπαιδευτικό προσωπικό αποτελούνταν πλέον μόνο από Έλληνες.

Για όλη την περίοδο από το 1925 μέχρι το 1940 η Σχολή ήταν οργανωμένη σε εκπαιδευτικές έδρες, οι οποίες δίδασκαν, κυρίως, θέματα Τακτικής, Ιστορίας και Γεωγραφίας, ενώ υπήρχε Διεύθυνση Σπουδών και η Διοίκηση της Σχολής. Κατά το πρώτο έτος οι σπουδαστές διδάσκονταν τα Όπλα και την τακτική τους χρησιμοποίηση, μέσα στα πλαίσια ασκήσεων μικρών τακτικών αποσπασμάτων επί χάρτου και επί του εδάφους, ενώ στο δεύτερο έτος η εκπαίδευση επεκτεινόταν μέχρι το κλιμάκιο της μεραρχίας και του σώματος στρατού. Παράλληλα, διδάσκονταν Στρατιωτική Ιστορία και Γεωγραφία για την απόκτηση γνώσεων στρατηγικής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των θεμάτων διδασκαλίας αποτελεί το σύγγραμμα του Ταγματάρχου Πεζικού Μανωλόπουλου Χ., με τίτλο *Τακτικά Θέματα* (εικ. 5), 365 σελίδων, το οποίο περιλαμβάνει, με βάση προσωπικές σημειώσεις του συγγραφέα, τα «Διδαχθέντα εν τω Σχολείω Πολέμου, κατά την διετή περίοδον 1925-1927, υπό των Αξιοματικών της Γαλλικής Αποστολής», τακτικά θέματα. Ειδικότερα, περιλαμβάνει τη μελέτη του επιθετικού ελιγμού εντεταγμένης μεραρχίας με 21 τακτικά θέματα με τις λύσεις τους, τις κριτικές επ' αυτών, 18 επεξηγηματικά σχεδιαγράμματα και 2 φύλλα χάρτου. Η έκδοση ξεκινά με κεφάλαιο το οποίο αναφέρεται στον τρόπο σκέψης και στη μέθοδο εργασίας για την επίλυση ενός τακτικού θέματος. Η πρωτοβουλία και η ελευθερία σκέψης αποτελούν βασικές αρχές της μεθόδου διδασκαλίας, ενώ, παράλληλα, τεκμηριώνουν και την ιδιαίτερη έμφαση που δινόταν σε αυτές στα σχετικά συγγράμματα της εποχής. Είναι χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης έκδοσης, αλλά και ενός μεγάλου αριθμού παρόμοιων εκδόσεων, ότι φέρει την έγκριση του Υπουργείου Στρατιωτικών, ακόμη και με την έκδοση συγκεκριμένης διαταγής.

Τον ίδιο χρόνο, με την παραπάνω έκδοση, κυκλοφορεί από το ίδιο τυπογραφείο η *Γενική Στρατιωτική Επιθεώρησης* (εικ. 6), με μία σειρά διαλέξεων των μελών της Γαλλικής Στρατιωτικής Αποστολής στη Σχολή Πολέμου. Το υπόψη στρατιωτικό περιοδικό, του οποίου η έκδοση εγκρίθηκε⁵ τον Οκτώβριο του 1924, είχε έδρα την Αθήνα και διατελούσε υπό την άμεση εποπτεία του Αρχηγού του ΓΕΣ. Σκοπός του ήταν η παροχή γενικών και ειδικών γνώσεων στρατιωτικού ενδιαφέροντος στα στελέχη του στρατεύματος. Η υπόψη έκδοση ήταν διαστάσεων 15,5 X 22 εκ. και είχε έκταση 70 σελίδων. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονταν μεταφρασμένες οι παρακάτω διαλέξεις:

- *Οργάνωσις του εδάφους*, του Ταγματάρχου Basset.
- *Ο αμυντικός αγών*, του Αντισυνταγματάρχου Olry.
- *Το Πεζικόν εν τη αμυντική μάχη*, του Ταγματάρχου Berard.
- *Το Πυροβολικόν εν τη αμυντική μάχη*, του Αντισυνταγματάρχου Olry.

⁵ Ν.Δ. της 25ης Οκτωβρίου 1924.

Ανάλογη έκδοση αποτελεί και αυτή του Λοχαγού Α.Ν. Κατσαράκη, με τίτλο *Μαθήματα Πολεμικής Τέχνης* (εικ. 7), που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1928. Το σύγγραμμα προλογίζεται από τον Υπουργό των Στρατιωτικών, τον Αρχηγό του ΓΕΣ, τους διοικητές των τεσσάρων Σωμάτων Στρατού και τον Διοικητή της Αεροπορίας, ενώ στο κέντρο του εξωφύλλου αναγράφεται χαρακτηριστικά: «Εγκρίσει του Γενικού Επιτελείου του Στρατού». Θεματικά το έργο περιλαμβάνει αντικείμενα σχετικά με το Πεζικό, το Πυροβολικό, το Ιππικό, την Αεροπλοΐα, το Μηχανικό, τις Μεγάλες Μονάδες, τις Μεταφορές, τις Πορείες, την Ασφάλεια, τις Διαβιβάσεις και τους Ειδικούς Αγώνες. Αναφέρονται, επίσης, οι ορισμοί γενικών όρων όπως: Πόλεμος, Στρατηγική, Τακτική, Στρατός κ.λπ.

Τα βοηθήματα (εικ. 8) που χρησιμοποιήθηκαν ουσιαστικά ακολουθούν γαλλικά πρότυπα. Εκτός από τις διαλέξεις των Γάλλων καθηγητών και τη γαλλική βιβλιογραφία, ακόμη και αυτοί οι εν ισχύ στρατιωτικοί κανονισμοί του ελληνικού στρατού αποτελούν είτε μετάφραση των αντίστοιχων γαλλικών είτε συντάχθηκαν με βάση αυτούς. Το βιβλίο αποτελείται από 315 σελίδες με διάσταση 17 X 24 εκ.

Η Σχολή Πολέμου και η εκδοτική δραστηριότητα σχετικά με αυτήν αποτέλεσαν τον εμφανή πυρήνα της γαλλικής επιρροής στο μέσο μιας δεκαετίας αναθεωρητικής στο χώρο της στρατιωτικής εκπαίδευσης. Η εξέταση, όπως θα δούμε παρακάτω, των λοιπών στρατιωτικών εκδόσεων, κατά την πρώτη δεκαετία του Μεσοπολέμου, τεκμηριώνει απτά την επέκταση αυτής της επιρροής σε χώρους μη άμεσα επηρεαζόμενους από τη Γαλλική Αποστολή.

Όψεις της γαλλικής επιρροής στις ελληνικές στρατιωτικές εκδόσεις κατά την πρώτη δεκαετία του Μεσοπολέμου

Τον Ιούνιο του έτους 1927 αρχίζει η έκδοση της Μεγάλης Στρατιωτικής και Ναυτικής Εγκυκλοπαίδειας. Σκοπός της έκδοσης ήταν η συγκέντρωση, συμπλήρωση και δημοσίευση της επίσημης πολεμικής ιστορίας της Ελλάδας, η επαγγελματική και εγκυκλοπαιδική μόρφωση των στελεχών του στρατού ξηράς, θαλάσσης και της δημόσιας ασφάλειας, και η διαπαιδαγώγηση της ελληνικής κοινωνίας «εις τα υψηλά και ωραία συναισθήματα της Φυλής μας». Το πρώτο τεύχος του πρώτου τόμου κυκλοφόρησε στις 26 Ιουνίου 1927, με ιδιαίτερες συστάσεις τόσο του Υπουργού των Στρατιωτικών όσο και του Υπουργού των Ναυτικών, σχετικά με την ωφελιμότητα του έργου τούτου. Μία εβδομάδα αργότερα, στο δεύτερο τεύχος, που κυκλοφόρησε στην Αθήνα στις 3 Ιουλίου 1927, το πρωτοσέλιδο του περιοδικού (εικ. 9) καλύπτεται από τα προτρεπτικά σχόλια του Στρατηγού Girard για την έκδοση και ολοκλήρωση της εγκυκλοπαίδειας. Ο Γάλλος στρατηγός, εκφράζοντας τη γνώμη του για την εγκυκλοπαίδεια, τελειώνει αναφέροντας: «[...] θα αποδώση εις τον τόπον και το Στράτευμα τας μεγίστας των υπηρεσιών και κατ' ακολουθίαν θα καταστή αξία των

ενθαρρύνσεων πάντων όσοι αγαπούν την Ελλάδα και τον Ελληνισμό». Η εγκυκλοπαίδεια ολοκληρώθηκε σε έξι τόμους το έτος 1930, και γενικά θα μπορούσε εύκολα να χαρακτηριστεί ως γαλλοκεντρική, σε όποιο βαθμό φυσικά θα μπορούσε να γίνει αυτό για μία καθαρά ελληνική εγκυκλοπαίδεια. Είναι αλήθεια ότι δεν ήταν τυχαία η παρέμβαση του Στρατηγού Girard στο πρωτοσέλιδο του περιοδικού και ασφαλώς αποτέλεσε και τον προπομπό μιας σειράς γαλλικών παρουσιών στα επόμενα τεύχη του.

Εκτιμάται ότι στο σημείο αυτό θα άξιζε τον κόπο να αναφερθώ, έστω και επιγραμματικά, στη μετέπειτα γαλλική παρουσία στις στήλες του περιοδικού. Έτσι, λοιπόν, παρουσιάζονται κατά καιρούς άρθρα όπως τα παρακάτω:

- *Η προέλασις εις Παρισίους*, πρόλογος του Γάλλου Στρατηγού Debeney.
- Στη στήλη «Παγκόσμια Στρατιωτικά Νέα»: Στοιχεία περί των προαγωγών, αποστρατειών κ.λπ. του γαλλικού στρατού.
- Στοιχεία περί της δυνάμεως του γαλλικού στρατού.
- *Η Ελλάς παρά το πλευρόν των Συμμάχων (1916-1918)*, του Γάλλου Συνταγματάρχου Bujac και πρόλογο του Στρατηγού Bordeaux.
- *Ζαν Ντ' Αγκρέβ*, του Ακαδημαϊκού E.M. De Vogue, έργο βραβευθέν υπό της Γαλλικής Ακαδημίας.
- Στη στήλη «ΕΡΑΝΙΣΜΑΤΑ» σκέψεις μεγάλων Γάλλων ανδρών όπως του Στρατηγού Serrigny κ.ά.

Η στρατιωτική και ναυτική εγκυκλοπαίδεια αποτελεί ένα από τα δεκάδες, ίσως και εκατοντάδες, παραδείγματα της γαλλικής επιρροής στα ελληνικά στρατιωτικά συγγράμματα της περιόδου που ακολουθεί τη Μικρασιατική Εκστρατεία μέχρι την έναρξη σχεδόν του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Θα μπορούσε, βέβαια, κάποιος να επικαλεσθεί την επίδραση από προηγούμενες περιόδους, αλλά το σίγουρο είναι ότι η συγκεκριμένη γαλλική αποστολή έπαιξε σημαντικότερο ρόλο. Θα μπορούσαμε ίσως να παρατηρήσουμε αυτή την εξέλιξη της επίδρασης σε διάφορους τομείς της συγγραφικής και εκδοτικής δραστηριότητας.

Έτσι, λοιπόν, θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε κανονισμούς που προηγούνται της περιόδου που εξετάζουμε και σίγουρα αποτελούν το προεόρτιο της μεσοπολεμικής γραμματείας, όπως η *Περίληψις της γενομένης εις τους Ανωτ. Αξιωματικούς διδασκαλίας εν τω Κέντρω εκπαίδευσως της Γαλλικής αποστολής παρά του Συντάρχου του Πυροβολικού F. Culmann*, που εκδόθηκε στην Αθήνα τον Απρίλιο του 1918 (εικ. 10). Το εγκόλπιο είναι διαστάσεων 11 X 18 εκ. και αποτελείται από 152 σελίδες συνοδευόμενες και από 5 έγχρωμες σχηματικές αναπαραστάσεις των διατάξεων διαφόρων κλιμακίων. Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες αυτού του τύπου οι εκδόσεις ήταν «ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ» και κατά συνέπεια

δημιουργούσαν συγκεκριμένα πρότυπα στην ιεραρχία τόσο των μονάδων όσο και του Επιτελείου γενικότερα.

Πλησιάζοντας στην περίοδο που μας ενδιαφέρει, έχουμε το 1922 από τον Συνταγματάρχη Πυροβολικού Γ.Ν. Σολιώτη την έκδοση μιας μελέτης με τίτλο *Σημασία της Σπουδής της Πολεμικής Ιστορίας* (εικ. 11), η οποία εκδόθηκε στην Αθήνα από το Τυπογραφείο του Υπουργείου Στρατιωτικών. Σε όλο το κείμενο της μελέτης υπάρχουν διάσπαρτα γαλλικά ονόματα τοποθεσιών, προσώπων και λοιπών κυρίων ονομάτων, ενώ το πρώτο κεφάλαιο, σχετικά με γενικές σκέψεις για τη σπουδή της πολεμικής ιστορίας, ξεκινάει με το ρητό του Ναπολέοντος: «Η γνώσις των μεγάλων ζητημάτων του πολέμου αποκτάται μόνον διά της σπουδής της πολεμικής ιστορίας και διά της πείρας» (εικ. 12). Η μελέτη είναι βιβλιοδετημένη διαστάσεων 15 X 22 εκ., 68 σελίδων, ενώ στην τελευταία σελίδα του βιβλίου αναγράφεται επίσης ότι ο τόπος γραφής του είναι το Παρίσι.

Το 1923 εκδίδεται γενική διαταγή από το III Γραφείο του Επιτελείου του Γενικού Στρατηγείου σχετικά με οδηγίες που αφορούσαν στα καθήκοντα του Διοικητού του μεραρχιακού πεζικού (εικ. 13). Το έγγραφο είναι εμπιστευτικό και υπογράφεται στις 21 Δεκεμβρίου 1922 από τον ίδιο τον Αρχηγό του Στρατού Υποστράτηγο Θ. Πάγκαλο. Όπως όμως και στα παραπάνω παραδείγματα, έτσι και εδώ, στην πρώτη σελίδα της διαταγής γίνεται ρητή αναφορά στην επίδραση των γαλλικών αρχών πολέμου για την έκδοση της συγκεκριμένης διαταγής. Αναφέρεται συγκεκριμένα: «[...] εθεώρησα σκόπιμον να εκδόσω τας κατωτέρω οδηγίας, βασιζόμενας κυρίως, επί των κρατουσών εν Γαλλία αρχών [...]». Το έντυπο της διαταγής είναι συραμμένο υπό μορφή διπτύχου με διαστάσεις 11 X 18,5 εκ., ενώ ο αριθμός των σελίδων του είναι 11.

Ένα χρόνο αργότερα, το 1924, εγκρίνεται, με την υπ' αριθ. 10603/18-3-1924 διαταγή του Υπουργείου Στρατιωτικών, η μετάφραση από τα γαλλικά φυλλαδίου με τίτλο *Πρακτικά Συμβουλαί διά την Εκπαίδευσιν των Μικρών Μονάδων Πεζικού* (εικ. 14). Η μετάφραση έγινε από τον Ταγματάρχη Πεζικού Μπουλαλά Κλ. και απέβλεπε στη μετάδοση της εμπειρίας που αποκτήθηκε από την εκπαίδευση των πρώτων κλάσεων που κατατάχθηκαν μετά την ανακωχή στους κατώτερους αξιωματικούς. Το εγκόλπιο αποτελείται από 45 σελίδες, διαστάσεων 11 X 16 εκ., ενώ στο κέντρο του εξώφυλλου αναγράφεται με διακριτή γραμματοσειρά «Μετάφρασις εκ του Γαλλικού».

Τον ίδιο χρόνο εκδίδεται από το III Γραφείο του ΓΕΣ το πρώτο μέρος κανονισμού με τον τίτλο *Κανονισμός του Ιππικού*, διαστάσεων 12 X 20,5 εκ. (εικ. 15). Το εγχειρίδιο πραγματεύεται την τεχνική προπαρασκευή του Ιππικού και τη σύνθεση των οργανικών του τμημάτων, και εκδόθηκε με σκοπό να αποτελέσει ενιαία βάση για την εκπαίδευση στα συντάγματα. Όπως αναφέρεται στην εισαγωγή του κανονισμού (εικ. 16), η επιτροπή για τη σύνταξή του έλαβε υπόψη της τόσο τις «τεχνικές μεταβολές» όσο και τις μεταβολές που έχουν επέλθει στη σύνθεση των οργανικών μονάδων του

Ιππικού, καθώς επίσης και τους γαλλικούς κανονισμούς Ιππικού των ετών 1920 και 1924.

Μια άλλη μορφή εμφανούς παρουσίας της γαλλικής επιρροής αποτελεί το εγχειρίδιο με τίτλο *Περί ειδών τινών τροφών, νομής και καυσίμου ύλης*, που εκδόθηκε το 1924 από τη Διεύθυνση Επιμελητείας του Υπουργείου Στρατιωτικών. Το εγχειρίδιο, εκτός από τη χρήση της σχετικής γαλλικής βιβλιογραφίας του έτους 1923 (εικ. 17), κάνει ευρύτατη χρήση γαλλικών όρων που αποτελούν ουσιαστικά τη μετάφραση των εξειδικευμένων ελληνικών όρων που χρησιμοποιούνται στο κείμενο. Το έντυπο αποτελείται από 63 σελίδες, διαστάσεων 14,5 X 20 εκ., και περιλαμβάνει πληροφορίες για τριάντα ένα προϊόντα του εμπορίου, όπως αλάτι, βούτυρο, καφέ, ρύζι, φασόλια κ.λπ. Το περιεχόμενο είναι σχετικό με την ιστορία του προϊόντος, τα κύρια χαρακτηριστικά του, τη χρήση του, τον τρόπο κατανάλωσής του, τις αλλοιώσεις του και άλλα ειδικότερα χαρακτηριστικά και λεπτομέρειες (εικ. 18).

Δύο χρόνια αργότερα, το 1926, τυπώνονται στο Παρίσι, αλλά στην ελληνική γλώσσα, οι *Πίνακες βολής του ορεινού ταχυβόλου πυροβόλου των 75 χιλ. συστήματος Schneider, υποδείγματος 1919* (εικ. 19). Το τεχνικό αυτό εγχειρίδιο του Υπουργείου Στρατιωτικών έχει διαστάσεις 15,5 X 18,7 εκ., είναι έγχρωμο και περιλαμβάνει, στις 102 σελίδες του, πίνακες, σχεδιαγράμματα και γραφήματα σχετικά με τη χρήση και τη διαδικασία εκτέλεσης βολής του υπόψη οπλικού συστήματος. Την ίδια περίοδο κυκλοφορούσαν, ευρέως βέβαια, και κατάλογοι με γαλλικά εγχειρίδια (εικ. 20), τα οποία αποτελούσαν τη βάση της βιβλιογραφίας των ελληνικών στρατιωτικών κανονισμών και εγχειριδίων.

Η μεγάλη αυτή γαλλική «υποστήριξη», αν και δεν αποτελεί αποκλειστικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της δεκαετίας 1920-1930, σίγουρα χρήζει περαιτέρω έρευνας και αναλυτικότερης μελέτης. Μια τέτοια έρευνα θα μπορούσε να παρουσιάσει, ίσως αρκετά εξειδικευμένα, τον τρόπο έκφρασης αυτής της επιρροής, την έκταση που είχε και τη διάρκεια, καθώς επίσης και τη μακροχρόνια επίδραση του γενικότερου γαλλικού δόγματος στην ελληνική στρατιωτική εκπαιδευτική διαδικασία.

Διαπιστώσεις-Συμπεράσματα

Οι στρατιωτικοί κανονισμοί της περιόδου –και όχι μόνο– αποτελούν ίσως το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα έκφρασης της συγκεκριμένης αυτής πραγματικότητας, που συμβατικά ονομάζουμε «γαλλική επιρροή». Αυτή η εσωτερική προσέγγιση των κειμένων, έστω και κάπως «χαλαρά», η οποία εξετάζει περισσότερο τη δομή τους παρά το περιεχόμενο και αναλύει τους τρόπους με τους οποίους παράγεται η

διαπίστωση, αποτέλεσε μια πρώτη προσπάθεια για την άρση αυτών των δυσδιάκριτων ίσως ορίων στην κατανόηση του μεγέθους αυτής της επιρροής.

Το «δείγμα» προσαρμόστηκε στην έκταση του παρόντος άρθρου και φυσικά ανάλογα προσαρμόστηκε και η μεθοδολογία μελέτης του δείγματος. Αυτός ο περιορισμός όμως δεν εμπόδισε την εμφάνιση των όψεων εκείνων της γαλλικής επιρροής τόσο στο χώρο της εκδοτικής καθαρά διαδικασίας όσο και στον τρόπο που αυτές διαμορφώνουν την εκπαιδευτική αναθεωρητική τάση της περιόδου. Έτσι, θα μπορούσαμε συνοψίζοντας να διακρίνουμε τις παρακάτω χαρακτηριστικές όψεις αυτής της επιρροής:

- Κανονισμοί-εγχειρίδια που αποτελούσαν πιστή μετάφραση των αντίστοιχων γαλλικών.
- Εκδόσεις που έκαναν ευρεία ή αποκλειστική χρήση γαλλικής βιβλιογραφίας.
- Κανονισμοί που συντάχθηκαν με βάση τους αντίστοιχους γαλλικούς, χωρίς να αποτελούν πιστή μετάφρασή τους.
- Εγχειρίδια που μεταφέρουν το πνεύμα του γαλλικού στρατιωτικού δόγματος.
- Εγχειρίδια που χρησιμοποιούν ευρέως παραπομπές σε γαλλική ορολογία για την απόδοση των αντίστοιχων ελληνικών όρων.
- Εγχειρίδια που τυπώθηκαν στη Γαλλία.
- Εγχειρίδια που βασίστηκαν στις παραδόσεις των μαθημάτων της Σχολής Πολέμου.

Από τις όψεις αυτής της επιρροής δεν πρέπει να παραλείψουμε να συμπεριλάβουμε και αυτήν της δυσδιάκριτης καταγραφής των προσωπικών καθαρά επιρροών των συντακτών των διαφόρων κανονισμών. Πρέπει να σημειωθεί ότι η σύνταξη των κανονισμών δε γινόταν από τον ανώνυμο αξιωματικό μιας επιτελικής υπηρεσίας. Ίσως μια καλύτερη μελέτη του προφίλ των διαφόρων συντακτών των κανονισμών της περιόδου μάς έδινε περισσότερα στοιχεία της εμφανώς διαμεσολαβημένης διαδικασίας σύνταξης αυτών. Ας μην ξεχνάμε τα λόγια του Girard από το λόγο του στους αποφοίτους της Σχολής Πολέμου την 8η Ιουλίου 1925: «Η ευγνωμοσύνη που θα μπορούσατε να δείξετε στη γαλλική αποστολή είναι η διάδοση του έργου της».

Ενδεικτικά παραθέτω τους κανονισμούς που κυρώθηκαν κατά τη συγκεκριμένη περίοδο, χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια ότι ήταν οι μόνοι που ίσχυαν. Ένα πλήθος παλαιότερων κανονισμών, οργανισμών σχολών, εγχειριδίων, τεχνικών εγχειριδίων και λοιπών εκδόσεων συμπληρώνει την παρακάτω λίστα δίνοντας τη δυνατότητα στην έρευνα για περαιτέρω επέκταση.

Πίνακας Κανονισμών που κυρώθηκαν κατά τη δεκαετία 1920-1930

A/A	Ονομασία Κανονισμού	Ν.Δ.
α	β	γ
1.	Καθηκόντων και Αρμοδιότητας Διευθυντών Υγειονομικής Υπηρεσίας Στρατιάς, Σωμάτων Στρατού και Μεραρχιών	7 Σεπτεμβρίου 1923
2.	Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πυροβολικού	17 Φεβρουαρίου 1925
3.	Επιτελείου του Μηχανικού	16 Ιουνίου 1925
4.	Τακτικής χρησιμοποίησης των Μεγάλων Μονάδων	28 Απριλίου 1926
5.	Οργάνωσης και Λειτουργίας των Επιτελείων στην Εκστρατεία	28 Απριλίου 1926
6.	Πολυβόλων	22 Φεβρουαρίου 1926
7.	Εκπαίδευσης Ιππικού	22 Μαΐου 1926
8.	Γενικής Διδασκαλίας στη Βολή Πυροβολικού	22 Μαΐου 1926
9.	Εκπαίδευσης του Μηχανικού	22 Μαΐου 1926
10.	Της Υπηρεσίας στην Εκστρατεία	11 Αυγούστου 1926
11.	Οργάνωσης και Λειτουργίας Συνδέσμων και των Διαβιβάσεων	11 Αυγούστου 1926
12.	Εκμετάλλευσης των Διαβιβάσεων	11 Αυγούστου 1926
13.	Οργάνωσης Εδάφους	11 Αυγούστου 1926
14.	Αναζήτησης και Ερμηνείας των Πληροφοριών	11 Αυγούστου 1926
15.	Σώματος Ελέγχου Στρατού	11 Αυγούστου 1926
16.	Υπηρεσίας των Επιτελείων στην Ειρήνη	11 Αυγούστου 1926
17.	Συντήρησης, Εναποθήκευσης και Μεταφοράς Εκρηκτικών Υλών	31 Αυγούστου 1926
18.	Γενικής Διδασκαλίας στη Βολή Πυροβολικού	22 Μαΐου 1926
19.	Εσωτερικής Υπηρεσίας του Ιππικού	22 Μαΐου 1926
20.	Γενικού Κανονισμού Παρατήρησης	11 Οκτωβρίου 1926
21.	Ασκήσεων Πυροβολικού, Μέρος Γ', Τμήμα Β	10 Δεκεμβρίου 1926
22.	Εκπαίδευσης του Μηχανικού, Μέρος Πρώτο	10 Δεκεμβρίου 1926
23.	Εκπαίδευσης στη Βολή	15 Δεκεμβρίου 1926
24.	Υπηρεσίας Προκάλυψης	7 Ιανουαρίου 1927
25.	Ενιαίου Κανονισμού Οργάνωσης Δημοσίων Ιδιωτικών και Στρατιωτικών Γυμναστηρίων	18 Ιανουαρίου 1927
α	β	γ
26.	Ασκήσεων Πεζικού	26 Φεβρουαρίου 1927
27.	Ασκήσεων Αεροπορίας, Μέρος Β	30 Μαρτίου 1927
28.	Λειτουργίας Εργοστασίων και Συνεργείων Αυτοκινήτων	5 Απριλίου 1927
29.	Αεροπορίας Διώξεως	12 Απριλίου 1927
30.	Αεροπορίας Πληροφοριών	15 Απριλίου 1927
31.	Πυροβολικού, Μέρος Γ'. Οργάνωση Θέσεων Πυροβολικού	6 Ιουνίου 1927

32.	Εσωτερικής Υπηρεσίας Οικονομικών Αποθηκών	18 Φεβρουαρίου 1927
33.	Εσωτερικής Υπηρεσίας Γενικών Αποθηκών Υλικού Στρατού	15 Απριλίου 1927
34.	Εσωτερικής Υπηρεσίας Ταμείων Στρατού	30 Ιουλίου 1927
35.	Συντάξεως των Αξιωματικών και Ανθυλασπιστών του Στρατού Ξηράς και όσων Αντιστοιχούσαν με Αυτούς	5 Ιουλίου 1927
36.	Προσωρινής Πρακτικής Διδασκαλίας στη Βολή Πεζικού	23 Σεπτεμβρίου 1927
37.	Ασκήσεων Πεζικού	23 Σεπτεμβρίου 1927
38.	Εσωτερικής Υπηρεσίας Μεταγωγικού	18 Οκτωβρίου 1927
39.	Κανονισμός Πυροβολικού	21 Σεπτεμβρίου 1928
40.	Εκπαίδευσης Μεταγωγικού	16 Οκτωβρίου 1928
41.	Εσωτερικής Υπηρεσίας Εφορειών Υλικού Πολέμου	11 Φεβρουαρίου 1928
42.	Εσωτερικής Υπηρεσίας Στρατιωτικών Νοσοκομείων	22 Νοεμβρίου 1928
43.	Εσωτερικές Υπηρεσίες Υπουργείου Στρατιωτικών	2 Αυγούστου 1928
44.	Πυροβολικού, Μέρος Β΄.	5 Μαρτίου 1930
45.	Πυροβολικού, Μέρος Γ΄.	10 Απριλίου 1930
46.	Εκπαίδευσης Μεταγωγικής Υπηρεσίας Αυτοκινήτων	10 Απριλίου 1930
47.	Εκπαίδευσης Μηχανικού, Μέρος Β΄.	17 Μαΐου 1930
48.	Συνεργασίας Πυροβολικού - Αεροπορίας στη Βολή	5 Ιουλίου 1930
49.	Στρατολογίας	18 Νοεμβρίου 1930
50.	Στρατιωτικών Δικαστηρίων και Δικαστικών Γραφείων	5 Απριλίου 1930
51.	Ιματισμού Οπλιτών του Στρατεύματος στην Ειρήνη	21 Αυγούστου 1931
52.	Διοικήσεως και Εσωτερικής Υπηρεσίας της Λέσχης Αξιωματικών Φρουράς Αθηνών	29 Μαΐου 1933
53.	Στολής των Αξιωματικών και Ανθυλασπιστών του Στρατού Ξηράς και της Χωροφυλακής	20 Ιουλίου 1933
54.	Λογιστικής Υπηρεσίας Λόχου, Ύλης, Πυροβολαρχίας ή άλλης ισοδύναμης μονάδας	18 Δεκεμβρίου 1933
55.	Της εν ειρήνη Υπηρεσίας των Επιτελείων (τροποποίηση)	25 Αυγούστου 1934

Εικόνα 1: Στρατηγός Girard, αρχηγός της Γαλλικής Στρατιωτικής Αποστολής.

Εικόνα 2: 1η Εκπαιδευτική Σειρά.
 Στην πρώτη σειρά, στο κέντρο, διακρίνεται ο Στρατηγός Girard.

Εικόνα 3: 2η Εκπαιδευτική Σειρά. Στη φωτογραφία αναγράφεται: «2α Σειρά Σχολείου Πολέμου μετά των Γάλλων καθηγητών».

— 34 —

ματα σχεδιάγραμμα ή περιηγητικόν ὑπόμνημα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου.

γ) Τὸ π ο ρ ε ι α. Σκοπὸς εἶναι νὰ κινήσῃ ἡ ἰκανότης τῶν ὑποφθίων ὅπως προσδιορῶσι καὶ ἀποδώσῃ ἐκ τοῦ χάρτου ἢ ἐξ ὄψεως τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν ἀνάλογον μορφήν αὐτοῦ.

θά ἰσχύηται ἡ ὑποτίμωσις ἐξ ὄψεως τμημάτων ἐδάφους ἢ μεγάλων σιμ τμημάτων χάρτου ἀνεπαρκῆς ἐκτίμωσις καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου τοποθέτησις ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρίσματος ἐν ἑκείνῃ ἔσορῃ, εἴτε ἐν ἀμετακινήτῳ καὶ ἠδὲ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων τοῦ σχεδίου Πόλεως τοῦ Πόλεμου καὶ τοῦ ὑποστρατηγικοῦ τοῦτο Παραβολικοῦ.

δ) Ἐπιτελεῖται ὁμοίως νὰ παρουσιάσωσι ἐκτετατὰ σχεδιάγραμμα τὰ ὅπου νὰ παρέχῃ εὐκρινῶς εἰκόνα τῆς μορφῆς τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ τρόπου ἐγκαταστάσεως τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ ἐπιτελεῖτος ἰσχυρίσματος.

ε) Ὅς ἔστιν ἰσχυρὸν εἶναι νὰ γίνῃ κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὑποτιμώσεως γεννησάμενος ἐξ ὄψεως καὶ ὑπὸ ἀραιοποιημένην κλίμακα, ἢ διακριτὰ θὰ ἀναγράφηται ἐν τῷ θέματι.

ς) Γ ε λ λ ι κ ῆ γ λ ὶ σ σ α. Ἡ ἔκτασις εἰς τὴν ὅσην θὰ παραλάβῃ: 1) Ἐγγράφον ἔκτασις ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀντικεινὸν κειμένον ἐκ τινος στρατιωτικοῦ συγγραμματος.

2) Ἐκτετατὴ τὴν ὅσην ἔστιν ἑκτετατὸν ἑλλει: βαθμολογηθῆ δὲ ἑξ ἑνὸς βαθμοῦ, ὃ δὲ τελικὸς βαθμὸς δὲ ἑκαστον ὑποφθίων θὰ ἐκχυθῆ ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ὅσων τούτων βαθμολογιῶν διαμορφωθῆ δὲ 2.

γ) Κ ω ν ο σ μ ο ἶ. (Προσφορὰ) ὅς ἀνωτέρω ἐλέγχθῃ.

δ) Ἰ π π α σ ἶ α. (Πρακτικῶς).

ε) Σ ἴ ν α ἱ Γ λ ὶ σ σ α. Προσφορῶς. Οἱ γνωρίζοντες Σῆνας Γλώσσας (Ἀγγλικῶν, Γερμανικῶν, Ἴταλικῶν, Βαλκανικῶν) εἰσὶν αἰτιῶσαι τὴν ἔγγραφον ἔκτασιν των εἰς ταῦτας.

Ἡ ἔκτασις εἰς ταῦτας θὰ παραλάβῃ ἔγγραφον ἔκτασιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἐκτετατὸν κειμένον ἐκ τινος στρατιωτικοῦ συγγραμματος.

Οἱ βαθμοὶ εἰς ἑκάστην τὴν ὅσην 10 ἢ 20 εἰσὶν, πολλαπλασιασθέντες ἐπὶ τὸν συντελεστήν, θὰ προτιθῆται εἰς τοὺς βαθμοὺς τῶν λοιπῶν μαθημάτων, λαμβανόμενος ὅμ' ἑμὲ μόνον εἰς τὴν σειράν μεταξὺ τῶν ἐπιτελεῖτων οὐχὶ εἰς καὶ εἰς τὴν ἐπιτελεῖται.

— 35 —

Ἄρθρον 31ον.

Πίναξ συντελεσθῶν.—Κλίμαξ βαθμολογίας.—Όρια ἀπουκτισμοῦ.

1) Οἱ συντελεσταὶ ὀρίζονται ὡς κίτωι:

Πρῶτον τακτικὸν θέμα	10
Δεύτερον τακτικὸν θέμα	6
Κλίμαξ γενικῆς μορφώσεως	8
Ἱστορία	6
Γεωγραφία	6
Γραμματικὴ	6
Γαλλικὴ	3
Κανονισμοὶ	8
Σύνολον	56
Ἰππασία	4
Γενικὸν Σύνολον	60
Σῆνας Γλώσσας	2
	62

2) Κλίμαξ βαθμολογίας ἔσται ἡ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ Σημάτων καὶ Στρατιωτικῶν Κατακλιμακίων ὀριζομένη ἀπὸ 0-20 ἦται:

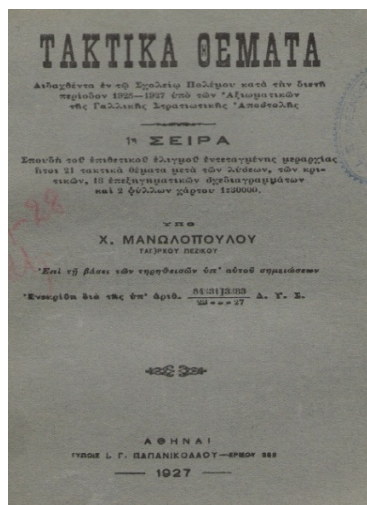
Ἄριστα	20
Κάλλιστα	19, 18
Λίαν Καλῶς	17, 16, 15, 14
Καλῶς	13, 12, 11, 10
Μετρίως	9, 8, 7
Μετριότατα	6, 5, 4
Κραδὸς	3, 2, 1
Μηδὲν	0

3) Βάσις βαθμολογίας ὀρίζεται τὸ 480 ἦτοι τὸ 10 πολλαπλασιασθέντων ἐπὶ τοῦ συντελεσθῶν τῶν γραπτῶν ἔκτασεων τῶν μαθημάτων ἵστων κεινόμενον τὴν ἐπιτελεῖται.

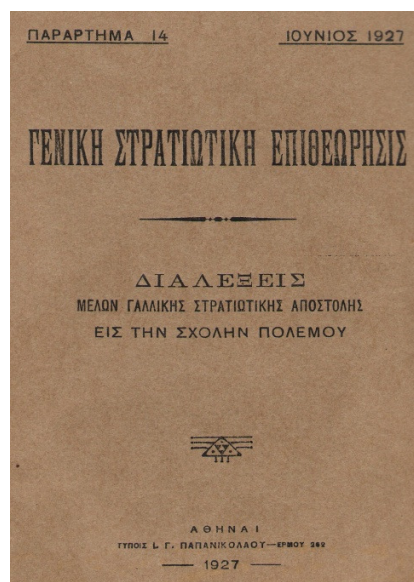
Ἀπορρίπτεται πλὴς ὑποφθίων ὅσων εἰς τὸ σύνολον τῶν γραπτῶν ἔκτασεων πλὴς βαθμοῦ κατωτέρου τῆς ὅσην καθορίζομεν ἡ βόσκος, ἦτοι τοῦ 480.

Ἐπίσης ἀπορρίπτεται πλὴς ὑποφθίων ὅσων, ἠθελα λέγω ὅς μόνον ἔσται εἰς τὰ ὅσα τακτικὰ θέματα βαθμῶν μικρότερον τοῦ 10 ἢ εἰς τὴν ἑκτετατὴν γενικῆς μορφώσεως βαθμῶν μικρότερον τοῦ (10) εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν ὅς μόνον ἔσται βαθμῶν μικρότερον τοῦ 8.

Εικόνα 4: Απόσπασμα από τον Οργανισμό της Ανωτέρας Σχολής Πολέμου (1933).

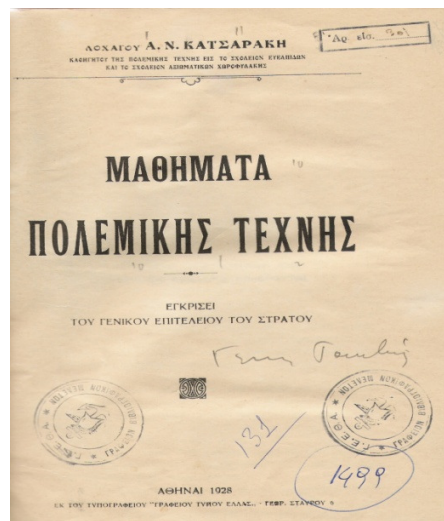

Εικόνα 5: Το «ΤΑΚΤΙΚΑ

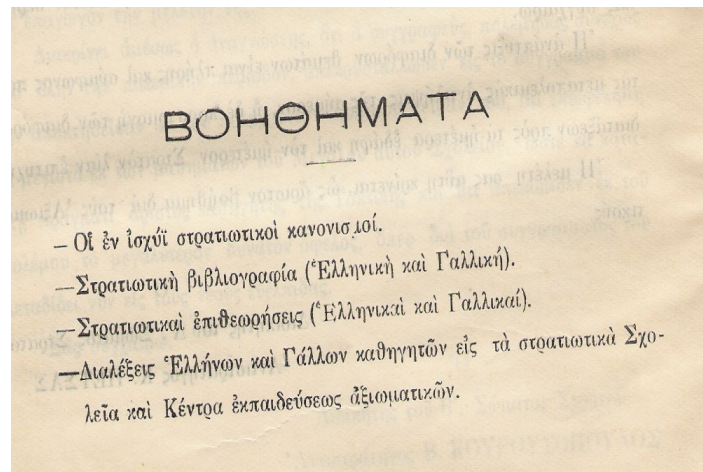

σύγγραμμα με τίτλο
«ΘΕΜΑΤΑ», 1927.

Εικόνα 6: «Γενική Στρατιωτική Επιθεώρησης», 1927.

Εικόνα 7:

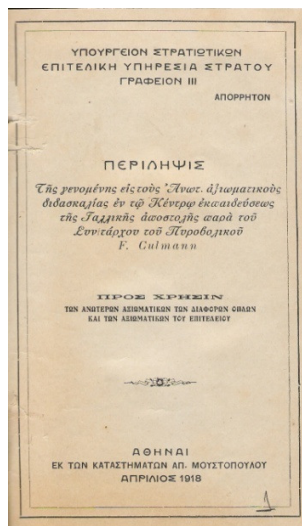
Το

σύγγραμμα με τίτλο «Μαθήματα Πολεμικής Τέχνης», 1928.

Εικόνα 8: Παράδειγμα βοηθημάτων που χρησιμοποιήθηκαν σε ελληνικούς στρατιωτικούς κανονισμούς.

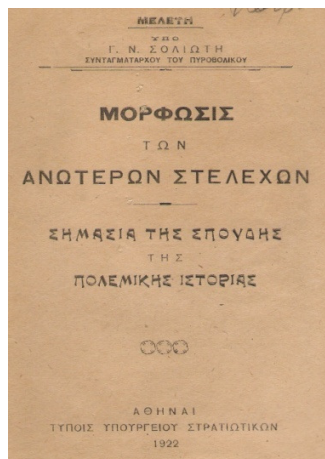

Εικόνα 9: Απόκομμα του της Μεγάλης Εγκυκλοπαίδειας (3-7-

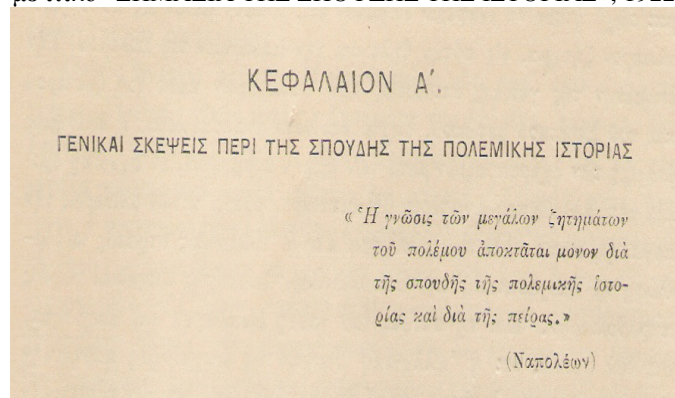

πρωτοσέλιδου του 2ου τεύχους Στρατιωτικής και Ναυτικής 1927).

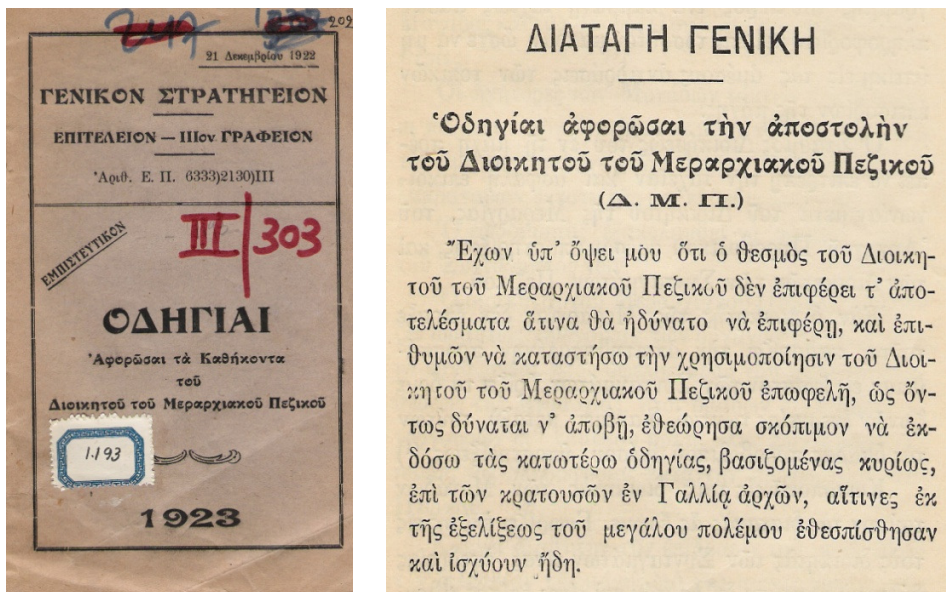
Εικόνα 10: Το σύγγραμμα με τίτλο «Περίληψις της γενομένης εις του Ανωτ. Αξιωματικούς διδασκαλίας εν τω Κέντρω εκπαιδεύσεως της Γαλλικής αποστολής παρά του Συν/τάρχου του Πυροβολικού F. Culmann», 1918.

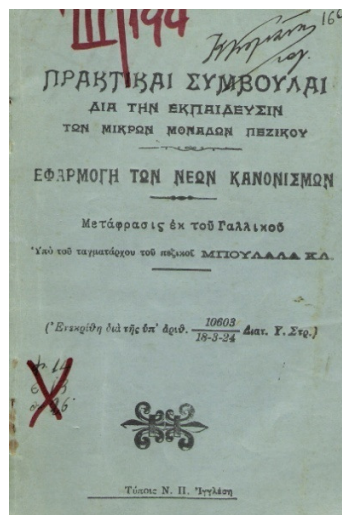
Εικόνα 11: Η μελέτη του Συνταγματάρχη Πυροβολικού Γ.Ν. Σολιώτη με τίτλο «ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ», 1922.

Εικόνα 12: Το ρητό του Ναπολέοντος ξεκινάει το πρώτο κεφάλαιο της μελέτης «ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ».

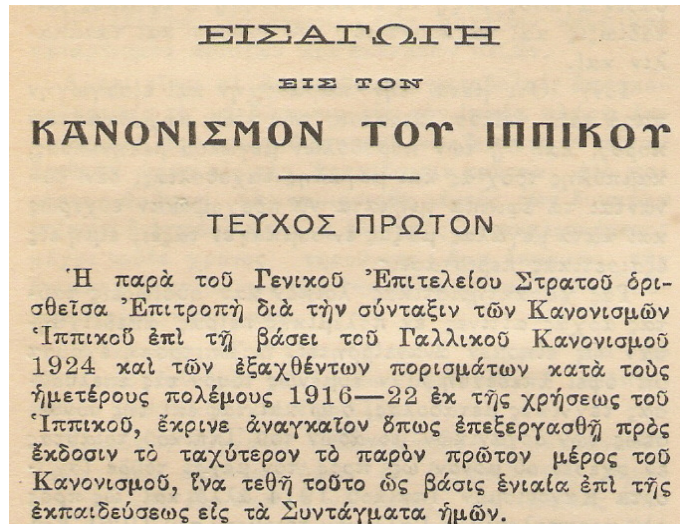
Εικόνα 13: Γενική Διαταγή του III Γραφείου του Επιτελείου του Γενικού Στρατηγείου, 1923.

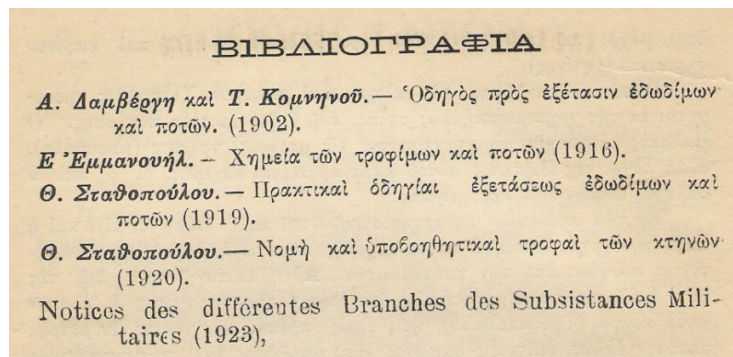
Εικόνα 14: Το εγκόλλιο με τίτλο «ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΕΖΙΚΟΥ», μετάφραση από το αντίστοιχο γαλλικό, 1924.

Εικόνα 15: Ο πρώτος τόμος του Κανονισμού του Ιππικού εκδόθηκε το 1924.

Εικόνα 16: Η Εισαγωγή του Κανονισμού του Ιππικού.

Εικόνα 17: Ευρεία χρήση γαλλικής βιβλιογραφίας σε ελληνικό κανονισμό του 1924.

Ἡ ἐν Ἀσίᾳ παραγομένη ὕρυζα εἰσάγεται εἰς Ἑλλάδα κατὰ γενικὸν κανόνα οὐχὶ ἀποφλοιωμένη καὶ τοῦτο ἰδίᾳ πρὸς ἀποφυγὴν ἀλλοιώσεως κατὰ τὴν μεταφορὰν (εἶνε γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν συγκομιδὴν ὁ κόκκος τῆς ὀρύζης εἶνε περιβεβλημένος ἀπὸ φλοιὸν ἀρκετὰ σκληρὸν) Πρὸ τῆς ἀποφλοιώσεως ὁ κόκκος τῆς ὀρύζης καλεῖται ἐν τῷ ἐμπορίῳ πάντυ (paddy).

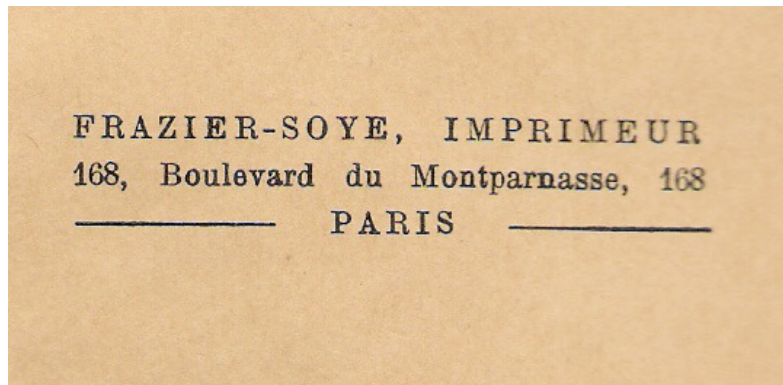
Τῇ βοήθειᾳ ἐδικῶν ἐγκαταστάσεων ἡ ὕρυζα ἀποφλοιούται καὶ ἀπαλλάσσεται γλοιώδους τινὸς περιβλήματος, ὅπερ διατηρεῖται μετὰ τὴν ἀποφλοιώσιν (blanchi).

Τέλος διὰ τὴν δαθῆν εἰς τὴν ὕρυζαν ὄψις ἐμπορεύσιμος, χρησιμοποιεῖται ἡ στιλθωσις (glacage) τῶν κόκκων, τῇ βοήθειᾳ τυμπάνων περιβεβλημένων δέρματα καμήλου, ἐφ' ὧν ἡ ὕρυζα προστρέβεται.

Σημειωτέον ὅτι πολλάκις εἰς τὸ ἐμπόριον παρουσιάζεται ὕρυζα μὴ στιλθωθείσα (blanchi et non glacé), ἥτις ὅμως εἶνε πάντοτε κατωτέρας ἐμπορικῆς ἀξίας.

Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν ὁ κόκκος τῆς ὀρύζης θραύεται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον.

Εικόνα 18: Ευρεία χρήση γαλλικῶν ὀρων στο εγχειρίδιο με τίτλο: «Περὶ εἰδῶν τινῶν τροφῶν, νομῆς καὶ καυσίμου ὕλης» που ἐκδόθηκε το 1924.

Εικόνα 19: Ἐνδειξη τοῦ τόπου ἐκδόσεως ἐλληνικοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1926.

